

Avdelningen för juridik
Christer Rappe, 08/730 9155

ILO-kommittén
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss - ILO:s rapport IV (1) Decent work for domestic workers

Bakgrund

ILO:s styrelse beslöt vid sitt 301:a möte i mars 2008 att föra upp ämnet Decent work for domestic workers på dagordningen för internationella arbetskonferensen i juni 2010. Inför konferens diskussionen år 2010 har Internationella arbetsbyrån utarbetat en bakgrundsrapport. Denna innehåller en enkät som medlemsländerna ombeds besvara.

Den svenska ILO-kommittén begär nu att berörda myndigheter inkommer med ett underlag till svar på frågorna. Arbetsmiljöverket lämnar därför ett underlag till svar på de frågor som ligger inom verkets verksamhetsområde och som är möjliga för verket att besvara.

Arbetsmiljöverket vill särskilt framhålla att flertalet av frågorna gäller tillämpning och tolkning av svensk lag. Lagen är ny och ytterst sker tolkning av domstol. Arbetsmiljöverket ger här sin syn på den nya lagen.

Arbetsmiljöverkets svar

Arbetsmiljöverkets lämnar följande svar på den enkät som bifogats remissen.

De första fem frågorna i enkäten kan endast besvaras av ILO-kommittén, eftersom svaret beror på hur de olika myndigheterna och organisationerna har svarat.

6. a) Ja. Enligt motiven¹ till lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete avses arbete som enligt allmänt språkbruk inbegrips i husligt arbete, som matlagning, servering, diskning, bakning, konservering, städning, eldning, tvätt, strykning, sömnad och barnskötsel. I princip anses hushållsarbete innefatta allt

---

¹ Prop 1970:150 och SOU 1968:67 s. 62

arbete som utförs i och för det privata hushållet och som behövs för hushållets normala behöriga skötsel. Utanför tillämpningsområdet faller sådant arbete som utförs i och för arbetsgivarens rörelse. Det tilläggs även att till hushållsarbete hänförs också tillsyn och vård av barn, sjuka och gamla som tillhör hushållet.

Från och med den 1 januari 2009 gäller arbetsmiljölagen (1977:1160) för arbete i arbetsgivarens hushåll, bl.a. beträffande regler om arbetsmiljöns beskaffenhet och allmänna skyldigheter för arbetsgivaren. Grunden till formuleringen av det tidigare undantaget för arbete i arbetsgivarens hushåll i 1 kap 4 § arbetsmiljölagen var att arbete i arbetsgivarens hushåll då i sin helhet omfattades av lagen (1970:943), således även beträffande bl.a. regler om arbetsmiljöns beskaffenhet och allmänna skyldigheter för arbetsgivaren.

Enligt 4 § lag (2007:346) om skattereduktion för hushållsarbete avses med hushållsarbete följande arbeten:

- städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden,
- vård av kläder och hemtextilier som utförs i bostaden,
- matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden,
- snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden,
- häck- och gräsklippning samt krattning och ogräsrensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden,
- barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktivitet eller liknande, samt
- annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

Begreppet arbete i arbetsgivarens hushåll enligt arbetsmiljölagen bör enligt Arbetsmiljöverkets mening numera ha samma innebörd som begreppet hushållsarbete enligt lagen (2007:346).

b) Ja.

c) Arbetsmiljöverket har ingen uppfattning i frågan då begreppet "standby" inte används i den svenska lagstiftningen.

d) Vad avser lagen (1970:943) är endast arbetsgivaren reglernas adressat. Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap. arbetsmiljölagen.

e) Frågan faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

7) Ja. Arbetsmiljölagen respektive lagen (1970:943) omfattar inom sina respektive tillämpningsområden allt arbete i arbetsgivarens hushåll.

8) Nej. Överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare som strider mot innehållet i lagen (1970:943) eller arbetsmiljölagen är inte bindande för arbetstägaren.

9) Frågan faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

10) Ja, det bör finnas regler som är lika långtgående ifråga om skyddsnivå som de åldersgränser som anges i arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderåriga.

11) Om det bör finnas särskilda regler för invandrade hänvisas till svaret på föregående fråga 10).

12 a - b) Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter är tillämpliga på allt arbete i arbetsgivarens hushåll. Arbetsmiljöverket noterar dock att verket har valt att inte inom alla områden föreskriva i hela den utsträckning som verket har bemyndigande att meddela föreskrifter. Lagen (1970:943) omfattar inom sitt tillämpningsområden allt arbete i arbetsgivarens hushåll. Frågan om "living conditions" faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

c) Frågan om social security faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde. Regler om gravida och ammande arbetstagare finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2007:5) om gravida och ammande arbetstagare. Dessa regler gäller även vid arbete i arbetsgivarens hushåll.

13 – 20) Frågorna faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

21) Ja. Detta följer av 2 § 3 st. lagen (1970:943) som föreskriver att "I arbetstiden inräknas ej uppehåll i arbetet, under vilket arbetstägaren fritt förfogar över sin tid och icke är skyldig att stanna kvar på arbetsstället".

22 - 23) Arbetsmiljöverket anser att konventionens arbetstidsregler bör vara minst lika långtgående ifråga om skyddsnivå som reglerna i lagen (1970:943).

24 – 31) Frågorna faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

32) Ja, men Arbetsmiljöverkets möjligheter att konstatera och förebygga risker i enskilda hem genom att utöva tillsyn genom inspektioner är begränsade. Enligt 15 § tredje stycket arbetsmiljöförordningen (1977:1166) får inspektion i enskilt

hem endast komma i fråga om arbetsgivare eller arbetstagare som berörs begär detta eller om det finns annan särskild anledning.

33 – 44) Frågorna faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

45 - 50) Arbetsmiljöverket anser att konventionens arbetstidsregler bör vara minst lika långtgående ifråga om skydds nivå som reglerna i lagen (1970:943).

51) Ja. Detta följer av 2 § 3 st. lagen (1970:943) som föreskriver att "I arbetstiden inräknas ej uppehåll i arbetet, under vilket arbetstagaren fritt förfogar över sin tid och icke är skyldig att stanna kvar på arbetsstället".

52) Frågan faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

53) Ja. Arbetsmiljöverket anser att de uppräknade verksamheterna utgör viktiga delar i arbetet med att konstatera och förebygga risker i enskilda hem.

a) Arbetsmiljöverkets möjligheter att konstatera och förebygga risker i enskilda hem genom att utöva tillsyn genom inspektioner är begränsade. Enligt 15 § tredje stycket arbetsmiljöförordningen (1977:1166) får inspektion i enskilt hem endast komma i fråga om arbetsgivare eller arbetstagare som berörs begär detta eller om det finns annan särskild anledning.

b) Arbetsmiljöverkets enhet för statistik förvaltar och utvecklar verkets arbetsställeregister (SARA) och systemet för arbetsskador (ISA). Enheten ger stöd och hjälp till användare samt tar fram SARA-statistik. Enheten ansvarar för officiell statistik av arbetsskador, arbetsorsakade besvär och arbetsmiljöundersökningen. Enheten tar fram arbetsskadestatistik och publicerar faktablad som även kan avse arbete i arbetsgivarens hushåll.

c) Arbetsmiljöverket bedriver tillsyn och regelarbete inom de uppräknade områdena.

d) Arbetsmiljöverket bedriver informations- och regelarbete inom de aktuella områdena.

54 - 63) Frågorna faller utanför Arbetsmiljöverkets verksamhetsområde.

De som deltagit

Yttrandet har avgjorts av chefsjuristen Anna Middelman. Föredragande har varit juristen Christer Rappe.

Anna Middelman

Christer Rappe